

Kari Arvola:

*Motto: Ilman energiaa elämä on lyhyt ja raaka*

## **Vihreä ideologia ja energia**

"Onnellisuus" on filosofis-eettinen kysymys. Kokemuksellinen tieto puhuu sellaisen näkemyksen puolesta, että energian käytön kehittyminen on merkinnyt ihmiskunnan vapausasteen ja riippumattomuuden kasvua suhteessa fyysisen ympäristön, kuten säiden ja vuodenaikojen vaihtelun muodostamiin elämisen ehtoihin ja välttämättömyyksiin.

Vaikka vapausaste toteutuu yhteiskuntien sisällä ja kansainvälisesti hyvin eri tavoin, niin länsimaisessa ihmiskäsityksessä vapaus on yhä edelleen keskeinen arvo. Käsitettä tulkitaan monin tavoin, yhteiskunnat kun eivät rakenteeltaan ole erityisen tasa-arvoisia. Kehitykseen sisältyy vastaavasti elimellisiä ongelmia, mutta mihin kehitysilmiöön ei liittyisi? Moniarvoisen yhteiskunnan puitteissa ongelmia ratkotaan ja pitää ratkoa politiikan mekanismien avulla, demokraattisesti.

Yhden ideologian vallitessa päätökset tekee johtava eliitti, mutta seuraukset kantaa kansa kokonaisuutena. Ollaanko nyt politisoituneen ilmasto- ja energiateeman puitteissa todella tulemassa yhden ideologian aikakauteen? Onko sellainen uhka relevantti ja ajankohtainen?

Näyttää olevan niin, että ympäristö- ja energiakysymyksissä vihreiden poliittinen ideologia tarjoaa ratkaisuksi käytännöllisesti katsoen jonkinlaista askeesia lausumatta sitä avoimesti julki. Kulkuneuvoksi tarjotaan polkupyörää, asumiseen matalaenergiataloja, ravinnoksi tietyntyyppistä ruokaa jne. Esimerkiksi tv-keskusteluissa kehoitus pulatalouden toimintamallien omaksumiseen kuitenkin kierretään, kukapa sitä haluaisi poliittista itsemurhaa valmistella.

Tarjottu pulatalous, josta meillä vanhemmilla on kokemusta lapsuudestaan ja esim. allekirjoittaneella oman henkilöhistoriansa kautta ns. reaaliosialismin maista viiden vuoden ajalta, ei vapaaehtoisena ole houkutteleva, saati tavoittelemisen arvoinen vaihtoehto. Pula on köyhille tuttu arkinen tilanne, poliittisille tai uskonnollisille fanaatikoille se voi olla jännittävä elämäntapaan liittyvä kokeilu. Ihan oikea pula köyhyydeltä haisevine mausteineen romahduttaa elämänlaadun.

*Tarve energiatehokkuuden lisäämiseen ja energiankäytön optimointi sopeutusstrategiana öljyn väheneemiseen eivät ole sama asia, kuin energian "säätäminen" hintaan mihin hyvänsä ideologis-poliittisena tavoitteena ja ratkaisuna hypoteettiseen ilmastokatastrofiin.*

### **Suuret kehityslinjat**

Ihmiskunnan kehityksen suuri linja voidaan piirtää akselille aine, energia ja informaatio. Alkutaipaleellaan ihmiskunta tuotti elämisensä aineelliset hyödykkeet yksinkertaisilla työvälineillä lähinnä oman fyysisen voimansa, sittemmin lisääntyvän kotieläinten energiapanoksen turvin. Elämisen raaka-aineita muokattiin ja työstettiin pääasiassa ihmistyön avulla.

Vähitellen avuksi otettiin yhä parempia, monipuolisempia ja tehokkaampia energiankäyttö- ja tuototomutoja, alkoi kehittyä energiateknologioita. Tulen hallinta on ensimmäinen etappi, myöhemmin tuuli- ja vesivoima, sitten myös peltoviljely tapana tallentaa energiaa myöhempää käyttöä varten, höyry, polttomoottori, ydinvoima jne. nykypäivään tultaessa.

Energia-aspekti nousi yhteiskunnan kehitystä leimaavaksi piirteeksi 1700-luvulta lähtien höyrymoottorin ja kivihiiilestä saadun energian ansiosta. Kehitys vauhdittui polttomoottorin ja fossiilisten energiaraaka-aineiden käytön myötä. Syntyi suurteollisuus, kehittynyt kansainvälinen työnjako ja kauppa massatuotteineen sekä joukkoliikenne.

Kolmannessa kehitysvaiheessa materiaali- ja energia-aspektin rinnalle nousee voimakkaasti kasvava organisaatio- tai informaatioaspekti. Tuotantoprosessien automaattinen ohjaus, tietokoneistuminen, robotit, hallintoteknologiat ja talouden kansainvälistyminen sekä prosessien seurannan ja ohjauksen reaaliaikaisuus ovat tämän kehitysvaiheen ominaisia piirteitä. Samalla voidaan puhua myös ihmiskunnan tuotantovoimien valtaisasta kasvusta.

Toinen maailmansota oli tuon kehitysvaiheen vauhdittaja, globalisaatio sen tunnussana. Sitä vaihetta elämme edelleen. Olemme törmänneet myös kehityskonseptin tiettyyn yksisilmäisyyteen. Näyttää siltä, että markkinatalous on järjestelmänä kyvytön ohjaamaan keskeisiä energian- ja materiaalien perushyödykkeiden turvaamiseen liittyviä prosesseja oman taloudellisen mekanisminsa avulla.

Nousee esiin fundamentaalinen kysymys markkinoiden ohjaustarpeesta, sekä johdonmukaisesti myös valtiovallan roolista kansallisissa ja kansainvälisissä puitteissa. Näköpiirissä on paitsi taloudellisen, myös laajan poliittisen murroksen aineksia.

## ***Kehityksen avain***

Nykyihmisen ja ihmiskunnan kehityksen avaintekijät löytyvät informaation käsittelyn ja laajasti käsitetyn työn osatekijöiden yhä kekseliäämmästä ja laajempia ihmisjoukkoja hyödyttävästä yhdistämisestä. On selvää, että tähän asiakokonaisuuteen liittyy elintärkeitä ja ratkaisemattomia poliittisia ja ideologisia ongelmia. Koska käsittely on tässä artikkelissa fokuositu tietoisesti fundamentaaliin kehitysprosesseihin, poliittinen problematiikka jää marginaalisen käsittelyn asteelle.

Edellä kuvatussa kehityksessä "alempi" ja varhaisempi aspekti ei uudessa vaiheessa menetä merkitystään, saati tule tarpeettomaksi, vaikka sen *suhteellinen* painoarvo kokonaisuudessa laskee. Niinpä nyky-yhteiskunta edellyttää tiettyä, historiallisesti muodostunutta ja kasvanutta materiaalista perustaa toimiakseen. Sama koskee energiaa. Sen potentiaalinen tarve on kasvava ja tarpeen tyydyttäminen välttämätön pakko tarvedynamiikan kehityksen ja globalisoitumisen seurauksena. Ilman energiaa elämä on lyhyt ja tuskallinen.

On samalla mielenkiintoista, että myös perustava aineaspekti saa jälleen uutta painoarvoa, kun väkirikkaat maat etenevät kasvu-urallaan. Ilmiö näkyy mm. perusteollisuuden raaka-aineiden kysynnän valtavana kasvuna. Ei enää pitkään aikaan Suomikaan ole ollut *köyhä ja siksi jäähän* tuomittu. Maaperässä on rikkauksia yllin kyllin harkittua hyödyntämistä silmälläpitäen.

Kuvattu kehitysproblematiikka on avain siihen edustamaani käsitykseen, ettei ideologiaksi muodostunut ekologia, *ekologismi*, voi toimia yhteiskunnallisten prosessien ohjaamisen ja politiikan johtoaatteena. Samasta syystä ei ekologismi myöskään ole se tieteen t. tutkimuksen ala, jonka avulla ratkotaan inhimillisten tarpeiden kehittymiseen ja optimaaliseen tyydyttämiseen liittyviä ongelmia.

Vihreä ratkaisu on ideologinen, selvästi valtapoliittinen konsepti. Sen toteuttamisen seurauksia liikkeen ideologit, poliitikot ja ymmärtämättömät käsikassarat eivät ole kyenneet tai halunneet lainkaan julkisesti käsitellä.

Liekö ongelma tullut edes kaikille mieleen?